ଛୋଟିଆ ମଣିଷ

ଲଲାଟେନ୍ଦୁ କବି

ଛୋଟିଆ ମଣିଷ – ୧

ମୁଁ ପାଇଲି କୁନି ଭାଇଟିଏ

ମାଆ କହେ ପାଇଥିଲା ମୋତେ
ଠାକୁରଙ୍କୁ ମାଗି ମାଗି ସିଏ,
ମାଗିନି ମୁଁ ହେଲେ ବି ଠାକୁର
ମୋତେ ଦେଲେ କୁନି ଭାଇଟିଏ || -୧

ଶୋଇ ରହେ ଉଠିଲେ ସେ କାନ୍ଦେ,
ଖାଇଦେଲେ କି ଦେଖିବ ହସ,
ଟିକି ଝିଅ କୁହ ସିନା ମୋତେ
ମୋଠାରୁ ସେ ଛୋଟିଆ ମଣିଷ || -୨

ମୁଁ କି କେବେ ଜାଣିଥିଲି ଆପେ
କୁନି ଭାଇ ଦେବେ ମୋତେ ଦିଅଁ;
ମାଆ ମୋତେ କହିଛି ବୁଝାଇ --
ମୁଉଁ କାଳେ ଅତି ସୁନା ଝିଅ || -୩

ବସି ଏବେ ରହୁଛି ତା' ପାଖେ,
ଆଉ ମୁଁ ତ ହେଉନି ଚଗଲୀ,
ପଢୁଛି ମୁଁ ତାହାରି ପାଖରେ
ଖାତା ବହି ଥଳୀ ମୋର ଖୋଲି || -୪

ଭାଇ ମୋତେ ଚିହ୍ନିଲାଣି ଏବେ,
ଆଖି ଖୋଲି ଚାହେଁ ମିଟି ମିଟି,
ନାନୀ ବୋଲି ଡାକିବ ସେ ପୁଣି
ବରଷକେ ପାଟି ଗଲେ ଫିଟି || -୫

ସାଙ୍ଗ ମୋର ଲାଗେ ମୋ ସାଥୀରେ
ବହି ଦିନେ ଦେଲା ମୋ ଲୁଚାଇ,
ଡରାଇ ମୁଁ କହି ଦେଲି ତାକୁ --
ଜାଣିନୁଁ କି ବଡ଼ ହେବ ଭାଇ ?   -୬

ରାକ୍ଷୀ ବାନ୍ଧି ଦେବି ତା ହାତରେ
ସେତିକିରେ କାମ ମୋର ଶେଷ,
ଡରିବିନି କାହାକୁ ଜଗତେ
ହେଲେ ବି ମୁଁ ଛୋଟିଆ ମଣିଷ || -୭

ଲଲାଟେନ୍ଦୁ କବି: ୧୭ ଅଗଷ୍ଟ ୨୦୧୬

ଛୋଟିଆ ମଣିଷ -୨
ଖେଳୁଛି ସେ ପେଟେଇ ପେଟେଇ

ଦେଖ ଏଣେ କୁନି ଭାଇ ମୋର
ପାଖେ ଆସି ବଢ଼ାଉଛି ହାତ;
ପାଟି ଖୋଲି କରେ ଆଉଁ ଆଉଁ
ଖାଇବାକୁ ମୋ ଥାଳୀରୁ ଭାତ || -୮

ହେଉ ତାର ଭାତିଖିଆ ଥରେ
ଖୋଇ ଦେବି ଭାତ ତରକାରୀ;
ତା ଲାଗି ମା ରାନ୍ଧି ଦେବୁ ନିତି
ଭାତ ଡାଲି ଭଜା କ୍ଷିରୀ ପୁରି || -୯

ତାକୁ କିଆଁ ରାଗୁଛୁ ତୁ ମିଛେ,
ଖେଳୁଛି ସେ ପେଟେଇ ପେଟେଇ;
ଭଙ୍ଗା ଫିଙ୍ଗା କରିବନି କିଛି,
କଥା ମୋର ମାନୁଛି ମୋ ଭାଇ || -୧୦

ସୁନା ଝିଅ କହି ମୋତେ କେତେ
ମୋ ଉପରେ ଉଠେଇଛୁ ହାତ;
ମାରିବୁନି ମୋ କୁନି ଭାଇକୁ,
ମାରିଲେ ମୁଁ ଖାଇବିନି ଭାତ || -୧୧

ଦେଖିଛୁ ତ ମୋ ସୁନା ଭାଇର
ଟିକି ଆଖି ନାକ କାନ ଜିଭ,
କି କଅଁଳ ତା ଦେହଟା ସାରା,
ବାଡ଼େଇଲେ କେମିତି ସହିବ ?   -୧୨

ଫୁଲି ଗଲେ ପାରିବ ସମ୍ଭାଳି ?
ଦେହେ ତାର କଅଁଳ ମାଉଁସ;
ମୋଠୁ କେତେ ଛୋଟ ହାତ ପାଦ,
କେଡ଼ିକି ସେ ଛୋଟିଆ ମଣିଷ !   -୧୩
ଲଲାଟେନ୍ଦୁ କବି   ୩୧-୦୮-୨୦୧୬

ଛୋଟିଆ ମଣିଷ -3
ଛିଡ଼ା ହେଇ ଶିଖିଲାଣି ଭାଇ

ଛିଡ଼ା ହେଇ ଶିଖିଲାଣି ଭାଇ,
ଦୁଇ ଦିନେ ଚାଲିବ ଆଗକୁ;
ଛିଡ଼ା ହେଲେ କରେ କେତେ ପାଟି,
କେଡ଼େ ଖୁସି ଦେଖ ତା' ବାଗକୁ ||-୧୪

ବସୁଅଛି ଧରି ଖାତା ବହି,
କେତେ ମନ ପଢ଼ିବାକୁ ପାଠ;
ଚାଲି ଶିଖୁ ପଢ଼େଇବି ତାକୁ,
ଭାଇ ମୋର ହେବ ବଡ଼ ଚାଟ || -୧୫

ଅ' ଆ' ଠାରୁ ପଢ଼େଇବି ବସି,
ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯାକେ ମୁଁ ଅକ୍ଷର;
ଆକାରଠୁ ଔକାରର ଚିହ୍ନ,
ବର୍ଣ୍ଣବୋଧ ସାରା ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର || -୧୬

ଏକ ଦୁଇ ତିନି ଚାରି ଠାରୁ

ପଣିକିଆ ଶିଖାଇବି ବସି;
ମିଶାଣ, ଫେଡ଼ାଣ, ହର, ଗୁଣ
ଶିଖି ସିଏ ଅଙ୍କ ଯିବ କଷି || -୧୭

ପଢ଼ି ଆମେ ବିଜ୍ଞାନ, ଭୂଗୋଳ
ବଡ଼ ହେଲେ ଯିବା ମହାକାଶ;
ଲେଖାଅଛି ମୋ ପାଠ ବହିରେ
ଶିଶୁ ନୁହଁ ଛୋଟିଆ ମଣିଷ || -୧୮

ଛୋଟିଆ ମଣିଷ - ୪
ଭାଇ ଯିବ ପାଠ ପଢ଼ି

ଖଡ଼ିଛୁଆଁ ସରିଛି ଭାଇର,
କାଲିଠୁ ସେ ଯିବ ପାଠ ପଢ଼ି;
ବାଟ ଘାଟ ଜାଣେ ନାହିଁ ସିଏ,
ନେବି ତାର ହାତ ଧରି ଧରି || -୧୯

ମା'ଆ କହେ କରିଦେବ ସିଏ
ସବୁ କାମ ଆମ ଦୁହିଙ୍କର;
ମାଆ ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ ଜମା,
ଭାଇ ମୋତେ ଲାଗିଲା ଏଥର || -୨୦

ଶିଖେଇଛି ମୋ କୁନି ଭାଇକୁ   "...
 ଦୟାମୟ ହେ ବିଶ୍ୱବିହାରୀ,"
ଇସ୍କୁଲରେ ପହଞ୍ଚାଇ ତାକୁ
ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ଦେବି ଛିଡ଼ା କରି || -୨୧

ଛୁଟି ହେଲେ ଆଣିବି ସାଥୀରେ
ହାତ ଗୋଡ଼ ଘରେ ଦେବି ଧୋଇ,
ଚଣକ୍ୟଙ୍କ ନୀତିବାଣୀ କାଢ଼ି
ନିତି ଗୋଟେ ଦେବି ମୁଁ ଘୋଷେଇ || -୨୨

ଖେଳି ଆସି ଧରି ବହି ଖାତା
ପଢ଼ିବି ମୁଁ, ପଢ଼େଇବି ତାକୁ;
ବହି କରି ଚଉତା ସାଇତା,
ଯିବା ଦୁହେଁ ଭାତ ଖାଇବାକୁ || -୨୩

ପାହାନ୍ତାରୁ ପଢ଼ିବି ମୁଁ ପାଠ,
ଉଠିବ ସେ ଦୁଇଘଡ଼ି ପରେ;
ଛୋଟ ସିଏ, ଶୋଇବ ଅଧିକ,
ଲେଖା ଅଛି ମୋ ପାଠ ବହିରେ || -୨୪

ନିୟମରେ ଖାଇ ଶୋଇ ଖେଳି,
ପାଠ ପଢ଼ି ଥିବା ହସ ହସ;
ବଡ଼ ହେବା, ବାପାମା କହିବେ,
"ଏହି କି ସେ ଛୋଟିଆ ମଣିଷ !"   -୨୫

ଲଲାଟେନ୍ଦୁ କବି -୨   ୦୧୬୧୨୧୫-୧୧୧୪

ଛୋଟିଆ ମଣିଷ-୫

ଘର ଛାଡ଼ି ଯିବି ଦୂରେ

ଘର ଛାଡ଼ି ଯିବି ବହୁ ଦୂରେ
ସେ ଜାଗାରେ ହେଲା ମୋ ଚାକିରୀ;
କାଲି ପରି ମାସ ଗୋଟେ ପରେ
ଭାଇର ବି ପଢ଼ା ଯିବ ସରି || -୨୬

କେତେ ଆଉ ବସିବି ମୁଁ ଘରେ,
ଖରଚକୁ ପଇସା ବି ଲୋଡ଼ା;
ପାଠ ଯଦି ନ ଲାଗେ କାମରେ
ଧୂଳି ମାଟି ସବୁ ପାଠ ପଢ଼ା || -୨୭

ମାଆ କୁ ତ ବୁଝେଇଲି କେତେ--
ଦୂରେ ଗଲେ ହେବି ନାହିଁ ପର;
ଆସୁଥିବି ସବୁ ମାସ ଅନ୍ତେ,
ସବୁ ଦିନେ ରଖିବି ଖବର || -୨୮

ମାଆ ମୋତେ କହୁଅଛି ନିତି,
କାହିଁକି ତୁ ରାଜି ହେଉ ନାହୁଁ,
ବାହାଘର ନ ସାରିଲେ ତୋର
ପୁଅ ଲାଗି ଆଣିବି କି ବୋହୂ ? -୨୯

ଖୋଲି ଦେଲି ମାଆଠି ହୃଦୟ
ମୋ ଲାଗି ତୁ ଖୋଜିବୁନି ବର;
ନିଜେ ନିଜେ କରିଛି ମୁଁ ଥୟ,
କରି ଦେବୁ ସେଠି ବାହାଘର || -୩୦

ଭାଇ କହେ ପାରିବନି ଖୋଜି,
ବାହା ହେବ ବାପା ମା କଥାରେ;
ନ ହେଲେ ନ ହେଉ ଏବେ ରାଜି
ପଢ଼ା ତାର ସରି ଯାଉ ଥରେ || -୩୧

ଆଗ ନେବୁ ତୋ ଦେହ ଯତନ
ଦେହ ତୋର ରହୁ ନାହିଁ ଭଲ;
ଆଗ ପରି ଏଣିକି ରାନ୍ଧନା
ବେଶି ତେଲ-ମସଲାର ଝୋଳ || -୩୨

କହିଛି ମୁଁ ଭାଇ ହାତ ଧରି
କରୁଥିବୁ ବାହାରର କାମ;
ବାପା ଏବେ ପାରିବେ କି କରି
ଦିନ ରାତି ଏତେ ପରିଶ୍ରମ ?   -୩୩

ଦୁହିଙ୍କୁ ତ ଲାଗୁଛି ଓଷଧ;
କାହା ସେବା କରିବ ବା କିଏ ?
ହେଳା କଲେ ଆସିବ ବିପଦ,
ରଖିବୁ ମୋ ଛୋଟ କଥାଟିଏ || -୩୪

ନିୟମିତ ଅଉଷଧ ଆଣି;
ଖୋଇ ଦେବୁ ମାଆକୁ ହାତରେ;
ସେ ତ ଜମା ପାରେ ନାହିଁ ଜାଣି:
ଦିନ ବେଳେ, କେଉଁଟା ରାତିରେ || -୩୫

ମୋ କଥାରେ ଆଜି ଯାଏ ଭାଇ
ହେଇ ନାହିଁ କେବେ ଅମାନିଆଁ;
ଏଣୁ ମୋର ମନେ ଦକ ନାହିଁ
ଭାଇ ଥାଉଁ ଡରିବି ମୁଁ କିଆଁ ?   -୩୬

ଲଲାଟେନ୍ଦୁ କବି ୨୦୧୭୦୨୦୧-୦୬୫୫ ଶ୍ରୀ ହରିଶରଣମ୍

ଛୋଟିଆ ମଣିଷ-୬
ସରିଲାଣି ଭାଇ ବାହାଘର

ସାତ ଦିନ ହେଇ ଗଲା ଆଜି
ସରିଲାଣି ଭାଇ ବାହାଘର
ଜିନିଷ ମା’ କରିଅଛି ସଜ,
ଘେନି ସବୁ ଆଣିଲି ମୋ ଘର ||-୩୭

ଲୁଗା ପଟା ବାଛି ଆମ ଲାଗି,
ଡବା ଭରି ବଡ଼ିଠୁ ଆଚାର,
ଜରି ଲଗା ନାଲି ନେଳୀ କନା
ଦେଇଛି ସେ, ପିନ୍ଧିବେ ଠାକୁର || -୩୮

ମାଆ ସାଥେ ମୋ କୁନି ଭାଉଜ
ହେଲା କେଡ଼େ ଏ ଘର ସେ ଘର;
ମାଆଟା ମୋ ଏଡ଼ିକି ଛାନିଆଁ,
କରି ଦେଲା ତାକୁ ହରବର || -୩୯

କେତେ ଥର କହିଲି ତାହାକୁ --
ଦେହର ତୁ କର ଦେଖାଶୁଣା,
ଜାଣିଛୁ ତ ଯିବା ବହୁ ଦୂର,
ବେଶି ଆମ ଓଜନ ବଢ଼ାନା || -୪୦

ବାପା ଦେହ ଆଗଠୁ ଖରାପ --
ଭାଇ ମୋର କରୁଛି ବଜାର;
ଯାହା ହେଲେ ଶୁଣିବେ କି ବାପା,
ଘରେ କେବେ ବସିବେ କି ସ୍ଥିର ? -୪୧

ସିଏ କିନ୍ତୁ କହୁଥିବେ ସଦା,
ବସି ରହୁ ଆମ ନୂଆ ବୋହୁ;
ଶାଶୁ ଘର ଆସୁ ନ ଆସୁଣୁ
ଘର କାମ କରିବ ସେ କାହୁଁ ?   -୪୨

ଭାଇକୁ ବି କହନ୍ତି ବୁଝାଇ--
ଆସିଛି ସେ ନିଜ ଘର ଛାଡ଼ି;
ମନେ ତାର ପଡୁ ଥିବ ସବୁ,
ବେଶି ତାକୁ ରହିବୁନି ଛାଡ଼ି || -୪୩

ଲାଗୁ ଥିବ ଏକା ଏକା କେତେ,
କାନ୍ଦିବ ସେ ଅଳପ କଥାରେ;
ଅଫିସରୁ ଫେରିବୁ ସହଳ,
କରିବୁନି ଡେରି ଅଯଥାରେ || -୪୪

ବେଶି ଦିନ ପାରିଲିନି ରହି,
ଚାହୁଁ ଚାହୁଁ ଛୁଟି ଗଲା ପୂରି,
ପୁଣି କେବେ ପାଇଗଲେ ଛୁଟି
ଆସିବି ମୁଁ ଦେଖି ଆଗ ପରି || -୪୫

ମାଆ ମୋର ପାରୁ ନାହିଁ ଜାଣି,
ଦେହ ତାର ଟାଣୁ ନାହିଁ ଆଉ;
ମାନିବ କି କେବେ ସେ କହିଲେ--
କିଛି କାମ ପଡ଼ିଥିଲେ ଥାଉ ?   -୪୬

ଦେହ ଭଲ ନ ରହୁ ପଛକେ
ବାପା ଆମ ସଦା ହସ ହସ ||
କହନ୍ତି ସେ ଆସିଲା ଏ ଘରେ
ଆଉ ଗୋଟେ ଛୋଟିଆ ମଣିଷ || -୪୭

ଲଲାଟେନ୍ଦୁ କବି

ଶ୍ରୀ ହରିଶରଣମ୍   ୨୦୧୭୦୨୦୭-୨୦୪୯

ଛୋଟିଆ ମଣିଷ ଭାଗ-୭
ଭାଇ ଘରୁ ଫେରୁଛି ମୁଁ

ଭାଇ ଘରୁ ଫେରୁଛି ମୁଁ ଏବେ,
କଟେଇଲି ଚାରି ଦିନ ଛୁଟି,
ହାତ ଏବେ ଯିବ କି ପାଟିକୁ,
ପାରିବିକି ଖାଇ ପଟେ ରୁଟି ?   -୪୮

ଜାଣିଛ ନା ଦେଇଛି ଭାଉଜ
ତୁମଠାରୁ ଦ୍ଵି'ଗୁଣ ଜିନିଷ;
ହେଲେ କିଏ କହିଲା କି ମୋତେ,
"ଶୁଣ ମାମା ! ଛୋଟିଆ ମଣିଷ ?"   -୪୯

ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଖାଏ ନା ଭାଉଜ,
ପାଟିକୁ ତା' ଯାଏ ନାହିଁ ହାତ,
ହେଲେ ସେ କି ଦେବ ମୋ ପାଟିରେ
ମାଆ ପରି ଛୋଟ ଗୁଣ୍ଡା–ଭାତ ?   -୫୦

ବାପା ଆମେ ଅଛୁ ମିଳି ମିଶି,
ଭାଇ ପରି ସୁନା ମୋ ଭାଉଜ !
ଯେତେ ହେଲେ ମାଆ ଟା ତ ମାଆ,
ତାହା ବିନା ଘରଟା କି ସଜ ?   -୫୧

ଭାଇ ଘରେ ଦେଖି ତୁମ ଛବି,
ସବୁ ମୋତେ ଲାଗି ଗଲା ବିଷ;
ଭିତର ମୋ ଗଲା ଜଳି ପୋଡ଼ି,
ତୁମ ମୁହଁ ଥିଲା ହସ ହସ || -୫୨

ବାପା ତୁମେ ଭାବିବନି ଜମା,
କିଛି ନାହିଁ ଅଭାବ ଆମର,
ଶିଖାଇଛ ତୁମେ ମହାବିଦ୍ୟା,
କେହି ଏଠି ନାହିଁ ଆମ ପର || -୫୩

କେତେ ଭଲ ପଡ଼ିଶା ମଉସା
କହନ୍ତି ତୁ ଗେଲି ଝିଅ ମୋର;
ଯେତେ ହେଲେ ନିଜ ବାପାମାଆ
ନିଜ ଲାଗି ସବୁଠୁ ନିଜର || - ୫୪

କିଏ କେବେ ନିଜଘର ଛାଡ଼ି
ପାରିବ କି ସଜାଇ ଠାକୁର ?
କାହା ଘରେ ପାରିବି କି ଖାଇ
ଚୋରି କରି ଆମ୍ବୁଲ ଆଚାର ?   -୫୫

ମାଆ ଛଡ଼ା କହିବି କାହାକୁ,
କୋଳ ଦେଖା ରଖିବି ମୁଁ ମଥା,
ଶୋଇ ଯିବି ଝାଙ୍କିଲାଣି ଆଖି,
ମୋ ପାଖେ ତୁ ଟିକିଏ ବସି ଥା ?   -୫୬

ଶେଷ ଯାଏ ଶୁଣିଲୁନି ଜମା,
ନିଜ କାମ କଲୁ ସବୁ ନିଜେ,
କିଛି କେବେ ନ ନେଇ ଆମଠୁ,
ଗଲୁ କେଉଁ ଅଜଣା ରାଇଜେ || -୫୭

ମାଆ ମୋର ସରଳିଆଟିଏ,
ଜାଣେ ନାଁ ସେ ସଉଦା ବଜାର,
ମାଆ କଥା ବୁଝୁ ଥିବ ବାପା
ପାଖେ ଆଉ କେ ଅଛି ତାହାର || -୫୮

ମାଆ, ତୁ ତ ଜାଣିଛୁ ବାପାଙ୍କୁ,
ଜାଣନ୍ତିନି ଘର କାମ କିଛି;
ମନେ ଦେବୁ ପକେଇ ମା ଟିକେ,
ସେ ଦେଶରେ ଯେ ରୀତି ଚଳୁଛି || -୫୯

ଭାଉଜ ମୋ ରଖିଛି ଯତନେ
ଆମଘର ସେ ପୁରୁଣା ଖାତା;
ଯେଉଁଥିରେ ଥିଲା ତୋ ହିସାବ,
ବାପାଙ୍କର ପୁରୁଣା କବିତା || -୬୦

ପାରିଲିନି ପଢ଼ି ଗୋଟେ ଗୀତ,
ଛୁଆବେଳେ ପଢୁଥିଲି କେତେ;
ହେଇ ଯିବ ଅସନା ଅଳିଆ,
ହାତ ମାରି ଧରିବି କେମନ୍ତେ ?   -୬୧

କହିଲି ମୁଁ ଶୁଣେଇ ଦେ ଭାଇ
ସେ ଖାତାରୁ ଗୋଟେ ହେଲେ ଗୀତ;
କାନ୍ଦିଲା ସେ ଖାଲି କଇଁ କଇଁ,
ସେଦିନ ସେ ଖାଇଲାନି ଭାତ || -୬୨

ମାଆ ମୋତେ ରାଗିବୁନି ଜମା,
ମାନିଲିନି ସେ ଦିନ ତୋ କଥା,
ପୁଅ ହେଇ ପାରିଲାନି ଭାଇ,
ପଢ଼ନ୍ତି ମୁଁ ବାପାଙ୍କକବିତା ?   -୬୩

କି ଦରଦୀ ବାପାଙ୍କର ଲେଖା,
ଥିଲା ବେଳେ କାନ୍ଦୁଥିଲି ପଢ଼ି,
ସିଏ ଏଠୁ ଚାଲି ଯିବା ପରେ
ପଢ଼ିଥିଲେ ଯାଇଥାନ୍ତି ପଡ଼ି || -୬୪

ଲେଖି ଏତେ ଦରଦୀ କାହାଣୀ
ସଦାବେଳେ ହସୁଥିଲ କେତେ;
ଛାଡ଼ିଦେଇ ଗଲ ପଛେ ବାପା
ସେ ଶକତି ଦେଲନି ତ ମୋତେ || -୬୫

ମାଆ ଆଉ ପାରୁନି ରେ କହି,
ଯାନ ଏବେ ଉଠିବ ଆକାଶ;
ଭଲ ଥିବ ଭଲ ଅଛୁ ଆମେ,
ସବୁ ତୁମ "ଛୋଟିଆ ମଣିଷ" || -୬୬

ରାଣ ମୋର କରିବିନି ଆଉ
ଭାଇ ପାଖେ ତୋ ନାମେ ଚୁଗୁଲି;
ଦେଇ ଦେ ମା ବାକି ଅଛି ଯାହା
ମନ ଇଚ୍ଛାଯେତେ ଦେବୁ ଗାଳି || -୬୭

ଲଲାଟେନ୍ଦୁ କବି ୩୦-୦୯-୨୦୧୬